

Sergej Prokofjev: Druga sonata za violinu i klavir, op. 94a

Glogović, Marko

Master's thesis / Diplomski rad

2022

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Academy of Music / Sveučilište u Zagrebu, Muzička akademija**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:116:688242>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-29**

Repository / Repozitorij:

[Academy of Music University of Zagreb Digital Repository - DRMA](#)

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU MUZIČKA AKADEMIJA

VI. ODSJEK

MARKO GLOGOVIĆ

SERGEJ PROKOFJEV: DRUGA SONATA ZA
VIOLINU I KLAVIR, OP. 94a

DIPLOMSKI RAD

ZAGREB, 2022.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU MUZIČKA AKADEMIJA

VI. ODSJEK

SERGEJ PROKOFJEV: DRUGA SONATA ZA VIOLINU I KLAVIR, OP. 94a

DIPLOMSKI RAD

Mentor: izv. prof. Davor Philips

Student: Marko Glogović

Ak. god. 2021/2022.

ZAGREB, 2022.

DIPLOMSKI RAD ODOBRILO MENTOR

izv. prof. Davor Philips

Potpis

U Zagrebu, 10. lipnja 2022.

Diplomski rad obranjen _____ ocjenom _____.

POVJERENSTVO:

1. _____

2. _____

3. _____

OPASKA:

PAPIRNATA KOPIJA RADA DOSTAVLJENA JE ZA POHRANU KNJIŽNICI MUZIČKE
AKADEMIJE

SAŽETAK

Tema ovog diplomskog rada je analiza razlika između Druge sonate za violinu u D-duru, op. 94a Sergeja Prokofjeva i njene originalne verzije za flautu, op. 94. Priređivanjem sonate za violinu, Prokofjev je maksimalno iskoristio zvukovne mogućnosti koje violina kao instrument nudi. Istraživajući zvukovne boje, kontraste i efekte, Prokofjev je napisao jedno od tehničkih najzahtjevnijih djela komorne literature za violinu i klavir.

Ključne riječi: violina, flauta, obrada, sonata, Prokofjev

SUMMARY

The subject of this thesis is an analysis of the differences between Sergei Prokofiev's Second violin sonata in D major, op. 94a and its original version for flute, op. 94. By arranging the sonata for the violin, Prokofiev thoroughly used the sound possibilities which the violin has to offer. Through exploring sound colors, contrasts and effects, Prokofiev wrote one of the most technically demanding pieces in the chamber music repertoire for violin and piano.

Key words: violin, flute, arrangement, sonata, Prokofiev

SADRŽAJ

1. Uvod	1
2. O nastanku djela	2
2.1 Nastanak sonate za flautu	2
2.2 Nastanak obrade za violinu	2
3. Detaljan opis razlika u obradi	
3.1 Prvi stavak – Moderato	4
3.2 Drugi stavak – Scherzo	9
3.3 Treći stavak – Andante	12
3.4 Četvrti stavak – Allegro con brio	12
4. Zaključak	20
5. Literatura	21
6. Notna Građa	21

UVOD

Druga sonata za violinu u D-duru, op. 94a Sergeja Prokofjeva nastala je 1943. godine kao prerada skladateljeve Sonate za flautu, op. 94. Violinsku verziju sonate u lipnju 1944. godine praizveli su pijanist Lev Oborin i čuveni sovjetski violinist David Oistrakh, na čiju je inicijativu Prokofjev i preradio sonatu. U obradi za violinu, sonata postaje monumentalan dio violinističkog repertoara. Zbog različitih zvukovnih i tehničkih obilježja instrumenata, pasaže koje su već na flauti tehnički zahtjevne za izvesti na violini postaju još neugodnije, a zvukovna paleta sonate bitno se mijenja. Uz dodane akorde, *pizzicata*, flažolete, dvoglasja i pedalne tonove, sonata izvedena na violini prezentira bogate zvukovne kontraste u odnosu na verziju za flautu. Takvom obradom, Prokofjev donosi do tada neviđenu tehničku zahtjevnost u violinski sonatni repertoar - violinska dionica sonate je po tehničkoj izazovnosti na razini velikih violinskih koncerata. U ovom radu predstaviti ću ovu sonatu u kontekstu djela za violinu, detaljno usporediti razlike u solističkim dionicama između dviju verzija sonate i ujedno pokušati razumjeti i objasniti razloge zbog kojih se Prokofjev odlučio na izmjenu dionice.

O NASTANKU DJELA

2. 1. Nastanak Sonate za flautu

Nakon Njemačkog napada na Sovjetski savez 21. lipnja 1941. godine, mnogi eminentni sovjetski umjetnici bili su evakuirani iz Moskve i ratne su godine proveli u izbjeglištvu. Među njima i Sergej Prokofjev, koji se prvotno nastanio u Nalčiku na Kavkazu, zatim u Tbilisiju, Almatiju i naposljetku u lipnju 1943. g. u Permu, gradu u Uralskim planinama.¹ Za vrijeme evakuacije, često ga je posjećivao njegov osobni asistent Levon Atovmjan, a ujedno i zaposlenik Udruženja sovjetskih skladatelja, koji je od Prokofjeva naručio Sonatu za flautu i klavir. Zasiurno inspiriran ruralnim krajolikom i folklornim ugođajem, Prokofjev sonatu piše u vrlo klasičnom, lirskom i transparentnom stilu. Oslobođen od autoritativne kontrole sovjetskog Komiteta za umjetnička pitanja, koji je za vrijeme rata bio nešto manje strog prema skladateljima, Prokofjevljevo kompletno stvaralaštvo u periodu između 1941. i 1944. godine doživljava procvat. Iz tog razloga, za vrijeme evakuacije i skladanja sonate, Prokofjevljevo emocionalno stanje znatno je bolje nego u razdobljima prije i nakon rata, što je također utjecalo na lakoću i lirsku kvalitetu sonate. Prokofjev je komponiranje sonate priveo kraju koncem ljeta 1943. godine, skoro godinu dana nakon Atovmjanove narudžbe. Ruski flautist Nikolaj Ivanovič Harkovski i glasoviti ruski pijanist Svjatoslav Richter premijerno su izveli sonatu u Moskvi, 7. prosinca 1943. godine.

2. 2. Nastanak obrade za violinu

Na premijernoj je izvedbi Sonate za flautu, op 94. u publici bio prisutan i čuveni ruski violinist David Oistrakh, koji je s oduševljenjem od Prokofjeva zatražio obradu sonate za violinu. Prokofjev se složno upustio u projekt te je pri prerađivanju dionice blisko surađivao s Oistrakhom, koji je označavao mjesta u partituri za koja je

¹ Dorothea Redepenning, *Prokofiev, Sergey*. (Grove Music Online). Retrieved 22 May. 2022, from <https://www.oxfordmusiconline.com/grovemusic/view/10.1093/gmo/9781561592630.001.0001/omo-9781561592630-e-0000022402>.

smatrao da ih je potrebno izmijeniti i pritom sugerirao Prokofjevu nekoliko varijanti mogućih rješenja.² Klavirska dionica ostala je nepromijenjena. Na iznimno uspješnoj premijernoj izvedbi 17. lipnja 1944. Oistrakh i pijanist Lev Oborin izveli su sonatu u verziji za violinu i klavir. Obradena verzija sonate, označena kao op. 94a (ponekad i kao 94bis), ubrzo je postala poznatija od originalne verzije, i ustanovila se kao bitan dio violinističkog repertoara. Oistrakh je nakon premijere ostao upamćen kao iskusan interpretator Prokofjevljeve glazbe.

² Harlow Robinson, *Sergei Prokofiev* (Boston: Northeastern University Press, 2002), 427.

DETALJAN OPIS RAZLIKA U OBRADI

Kao što je već napomenuto, klavirska je dionica sonate u obradi ostala nepromijenjena, ali promjene u dionici violine za koje se Prokofjev odlučio, uz Oistrakhove sugestije, posebno su zanimljive. Skladatelj maksimalno nastoji iskoristiti širok zvukovni dijapazon boja i efekata koji gudački instrument može pružiti. U sljedećem ću poglavlju detaljno opisati izmjene, uvidjeti razloge zbog kojih je pojedino mjesto promijenjeno te objasniti efekte koji se postižu izmjenom dionice.

3. 1. Prvi stavak - Moderato

Već u drugom taktu prvog stavka, javlja se izmjena ritamske figure. U verziji sonate za flautu, na drugoj dobi nastupaju četiri šesnaestinke, dok se u verziji za violinu kompozitor odlučuje za tri osminske triole.

3.1.1 – verzija za flautu (Prvi stavak – taktovi 1 i 2)

3.1.2 – verzija za violinu (Prvi stavak – taktovi 1 i 2)

Ovakvom izmjenom ritma, Prokofjev izvođaču olakšava postizanje ugođaja koji je zamislio. Figura se mora izvesti *portato* artikulacijom, a slučaju da je skladatelj ostavio originalan ritam, artikulacija bi vrlo vjerojatno bila bliže vezanom *staccato*, što bi narušilo delikatni i prozračni efekt koji skladatelj pokušava postići ovom početnom frazom prve teme. Analogno slučaju u drugom taktu, takva promjena pojavljuje se i u taktovima broj 6, 90, 94 i 127. Zanimljivo je napomenuti da u slučajevima kada se tema pojavljuje u *forte* dinamici, skladatelj ne mijenja ritamsku figuru, s obzirom da u glasnijim dinamikama ne teži za prozračnom bojom na kojoj inzistira u *pianu*.

U taktovima 14 i 15, na mjestima gdje želi postići veći obujam zvuka, skladatelj nadopisuje dvoхват, a u taktovima 15, 16, 18 i 19 tematski materijal iznosi se za oktavu više nego u originalu. Srednji i visoki raspon violine donosi glasniji, blistaviji i jasniji zvuk u odnosu na niže raspone te se skladatelj često u obradi odlučuje za slična rješenja, ukoliko željeni karakter to dopušta.

3.1.3 – verzija za violinu (Prvi stavak - taktovi 14 – 19)

Interesantna promjena događa se na trećoj dobi devetnaestog takta. Skladatelj se odlučuje izmijeniti redoslijed šesnaestinki i upotrijebiti potpuno drugačiju artikulaciju. Možemo pretpostaviti da je htio iskoristiti mogućnost oktavnog flažoleta na D žici kako bi postigao tamniju i prozračniju zvukovnu boju prije naglaska na četvrtoj dobi, koji se također ne pojavljuje u verziji za flautu.

3.1.4 – verzija za flautu (Prvi stavak - takt 19)

Prva rečenica druge teme s početkom u taktu br. 22 u cijelosti je transponirana za oktavu niže. Prokofjev u ovom slučaju namjerava zadržati tamnu boju zvuka i *piano* dinamiku te zbog toga ne zalazi u viši raspon violine. Od takta br. 30, u drugoj rečenici druge teme skladatelj u originalu piše *piano* dinamiku, ali u verziji za violinu odlučuje se za jasniju boju tona i glasniju dinamiku. *Piano* mijenja u *mezzoforte* i ipak se odlučuje za viši raspon instrumenta, kako bi svjetlija kvaliteta tona došla do izražaja u kontrastu sa tamnijom bojom zvuka koja slijedi u provedbi.

Provedba, s početkom u taktu br. 42 donosi varirani i diminuirani materijal prve teme u *forte* dinamici sa *staccato* artikulacijom. Prokofjev u violinskoj verziji vješto iskorištava kvalitetu tona koju violina može ponuditi u visokim položajima na G žici, kako bi kontrirao lirskim obilježjima ekspozicije. U taktovima br. 43 – 47 dodaje pedalnu praznu E žicu te tako znatno povećava obujam zvuka i donosi perkusivnu kvalitetu i primitivan, narodni prizvuk.

3.1.5 – verzija za violinu (Prvi stavak - taktovi 42 - 49)

U taktu br. 51 Prokofjev također dodaje dvohvate zbog povećavanja količine zvuka u *fortissimo* dinamici, a taktovi 52 i 62 u kojima se javlja materijal prve teme u *forte* dinamici nastupaju uz akordički predudar. Taktove 56 i 57 skladatelj u violinskoj verziji piše varirano, koristeći flažolete kako bi proizveo zaigrani, ali pomalo nemirni ugođaj.

3.1.6 – verzija za flautu (Prvi stavak - taktovi 56 i 57)

3.1.7 – verzija za violinu (Prvi stavak - taktovi 56 i 57)

Inzistirajući na virtuosnim efektima u forte dinamici, na zadnjoj dobi takta br. 64 Prokofjev varira ritamsku figuru od dvije šesnaestinke i jedne osminke te unosi skok za oktavu više i odmah nakon povratak za oktavu niže. S obzirom da je takav skok ugodan u okviru šake u osmom položaju, u nastavku u taktu br. 65 cijelu notu označava uputom *sul G*. U taktovima br. 71 i 78 dodaje dvohvat u oktavi, koji doprinosi jačini zvuka. Najveću promjenu u aranžmanu prvog stavka skladatelj unosi u taktovima br. 81 i 82, gdje umjesto rastavljenih akorada u originalu, u dionici violine zamjenjuje iznimno virtuosnim dvohvatima uz pedalnim tretmanom prazne D žice. U taktu br. 83, skladatelj se ipak odlučuje za rastavljene akorde, ali s većim skokovima zbog tehničke spretnosti izvođenja na violini. Zanimljiva je enharmonijska razlika u taktovima 81 – 83, gdje Ges iz originala postaje Fis u violinskoj dionici, vrlo vjerojatno zbog bolje čitljivosti i violinističkoj preferenciji za povišene, a ne snižene tonove.

3.1.8 – verzija za flautu (Prvi stavak - taktovi 80 - 87)

Musical score for flute, measures 80-87. The score is written in treble clef with a key signature of one sharp (F#). Measure 80 begins with a melodic line featuring slurs and accents. Measure 82 shows a sequence of eighth notes with slurs and accents. Measure 83 continues this sequence, ending with a triplet of eighth notes. The notation includes various articulations such as slurs, accents, and slurs over groups of notes.

3.1.9 – verzija za violinu (Prvi stavak - taktovi 80 - 87)

Musical score for violin, measures 80-87. The score is written in treble clef with a key signature of one sharp (F#). Measure 80 features a complex rhythmic pattern with slurs and accents, including a section marked *restez* and *ff*. Measure 82 shows a sequence of eighth notes with slurs and accents. Measure 83 continues this sequence, ending with a triplet of eighth notes. The notation includes various articulations such as slurs, accents, and slurs over groups of notes.

U taktu br. 121 Prokofjev ponovno odlučuje promijeniti rastvorbe iz verzije za flautu u virtuozne i efektne dvohvate koji uz šesnaestinsku triolu latentno pružaju efekt potpunog akorda. Na trećoj i četvrtoj dobi istog takta, skladatelj tridesetdruginke mijenja u šesnaestinke triole, nastavljajući tako ritamski obrazac koji je ustanovio na prve dvije dobe takta.

3.1.10 – verzija za flautu (Prvi stavak – takt 121)

3.1.11 – verzija za violinu (Prvi stavak – takt 121)

Na samom kraju prvog stavka Prokofjev na predzadnjoj noti piše u violinskoj literaturi rijetko korišteni umjetni kvintni flažolet koji donosi vrlo tamnu boju uoči posljednje cijele note na kojoj inzistira da se izvede praznom D žicom, postižući tako izrazito hladni efekt.

3. 2. Drugi stavak – Scherzo

Drugi stavak sonate formalno je koncipiran kao složeni trodijelni oblik. Prokofjev kroz stavak promijene u odnosu na originalnu verziju unosi postepeno, stvarajući tako efekt gradacije. Iz tog razloga, u prvom dijelu stavka skladatelj unosi minimalne promjene u materijal, dok u repriznom trećem dijelu stavka unosi izmjene koje postižu razne efekte. Takvom instrumentacijom u obradi, skladatelj potencira gradaciju koja je u originalu pretežno ostvarena samo dinamikom.

U taktovima br. 14, 41, 130, 236 i 263 skladatelj u stilu šaljivog karaktera stavka varira završetak glazbene rečenice, dajući pritom uputu za izvođenje zadnje četvrtinke u frazi *pizzicato* lijeve ruke i dobivajući tako virtuozni efekt.

3.2.1 – verzija za flautu (Drugi stavak – takt 14)

3.2.2 – verzija za violinu (Drugi stavak – takt 14)

Taktovi 149 – 152 u originalnom zapisu izrazito su nespretni za izvesti na violini, stoga skladatelj unosi promjene koje violinistu olakšavaju izvođenje (prvu osminku na trećoj dobi u svim navedenim taktovima zamjenjuje praznom A žicom). U taktovima 153 – 155 skladatelj nadodaje praznu A žicu kako bi dobio veći obujam zvuka u *fortissimo* dinamici. Taktove 157 – 161 obrađuje *sul G*, mijenjajući tako zvukovnu boju instrumenta uoči drugog dijela stavka. U taktovima 162, 166 i 195 predudari su promijenjeni kako bi se na violini iskoristila mogućnost sviranja akorada s praznim žicama. Najveća promjena u instrumentaciji drugog stavka sonate događa se u taktovima 174 – 182. Taktovi br. 174 i 179 ritmički su izmijenjeni i skladatelj umjesto osminske triole unosi šesnaestinke. Melodijska linija se, za razliku od originalne, spušta sve do prazne G žice, što pridonosi šaljivom karakteru stavka. U taktovima br. 179, 180, 207 i 208 kompozitor iskorištava prirodne flažolete, igrajući se tako zvukovnim bojama i kontrastima. Takt br. 180 također je donekle ritmički promijenjen, s obzirom na dodani predudar na takt br. 181. U taktovima br. 178 i 182 Prokofiev šesnaestinskom motivu dodaje pedalnu praznu D žicu, donoseći tako folklornu kvalitetu u ovaj zanimljivi dio stavka.

3.2.3 – verzija za flautu (Drugi stavak – taktovi 174 - 182)

3.2.4 – verzija za violinu (Drugi stavak – taktovi 174 - 182)

U taktovima 191 – 194 skladatelj iskorištava prirodne flažolete u dvohvatu umjesto punog tona, a u taktovima 199 – 202 koristi kombinaciju prirodnih i umjetnih flažoleta. Taktovi br. 305, 306, 339 te 340 u reprizi se pojavljuju s nadodanom praznom A žicom. Prokofjev na taj način ponovno donosi folklorni prizvuk i istodobno pojačava dinamički obujam motiva u *forte* dinamici. U 334. taktu skladatelj koristi *pizzicato*, kombinirajući u toj tehnici i lijevu i desnu ruku. Taktovi 336 – 339 promijenjeni su kako bi violinist mogao lakše ostati u intenzitetu u *forte* dinamici i u praksi svirati te taktove kao akord. Na drugoj dobi u posljednjem taktu stavka, skladatelj dionici violine pridodaje *pizzicato* akord koji u originalnoj verziji nije napisan te na taj način postiže virtuozniji i zanimljiviji završetak stavka.

3.2.5 – verzija za flautu (Drugi stavak – taktovi 336 - 339)

3.2.6 – verzija za violinu (Drugi stavak – taktovi 336 - 339)

3.3. Treći stavak - Andante

U trećem stavku sonate Prokofjev najmanje izmjenjuje originalni materijal. U desetom taktu na drugoj osminku prve dobe skladatelj piše prirodni oktavni flažolet i pritom skraćuje prethodnu osminku, kako bi violinist lakše mogao pravilno pokrenuti vibriranje žice prilikom izvođenja flažoleta. U taktu br. 69, kako bi izvođač izbjegao nespretni skok na violini koji bi zasigurno prekinuo prirodni tok fraze, Prokofjev drugu dobu takta transponira oktavu niže.

3.4. Četvrti stavak – Allegro con brio

U obradi virtuoznog i karakterno raznovrsnog četvrtog stavka sonate, Prokofjev maksimalno iskorištava zvukovnu paletu boja i efekata koju violina može ponuditi. Kao i u drugom stavku, skladatelj kroz stavak više puta gradirano iznosi temu, pojačavajući tako intenzitet i virtuoзни karakter pri svakom javljanju teme. Na samom početku, na prvoj dobi prvog takta, skladatelj već postojećoj četvrtinki na tonu a1 dodaje praznu A žicu, tvoreći tako dvohvat u intervalu prime. Na taj način skladatelj postiže dvostruko snažniji obujam zvuka, a pritom i violinistu olakšava izvođenje početnog motiva u pravilnoj dinamici, intenzitetu i karakteru. U taktu br. 11, skladatelj na četvrtoj dobi ispisuje *pizzicato* akord te tako mijenja zvukovnu boju na posljednjoj noti fraze, uoči ponavljanja prve glazbene rečenice iz stavka. Promjena identična onoj u prvom taktu stavka događa se i u taktu br. 12. Taktovi 17 – 20 obrađeni su s uputom *sempre sul G*, što dodatno pojačava efekt koji skladatelj želi postići oznakom za izvođenje *marcato*. Taktovi br. 25 i 26, a analogno i 63 i 64, osim razlika u artikulaciji, također donose i izmijenjene uzlazne rastvorbe u Des-duru, obrađene u varijanti koja je zahvalnija za izvesti na violini.

3.4.1 – verzija za flautu (Četvrti stavak – taktovi 24-26)

Musical score for flute, measures 24-26. The score is written on two staves in treble clef with a key signature of one sharp (F#). Measure 24 starts with a dynamic marking of *f*. The melody consists of eighth and sixteenth notes, with a long slur covering measures 24 through 26. A *cresc.* marking is placed below the second staff at the end of measure 26.

3.4.2 – verzija za violinu (Četvrti stavak – taktovi 24-26)

Musical score for violin, measures 24-26. The score is written on two staves in treble clef with a key signature of one sharp (F#). Measure 24 starts with a dynamic marking of *f*. The melody features triplets and slurs. A *cresc.* marking is placed below the second staff at the end of measure 26. Fingerings (1, 2, 3, 4) and bowing directions (V, II, I) are indicated throughout the passage.

Predudare u taktovima br. 35, 36, 49, 50, 67 i 68, Prokofjev je obradio na način na koji ih je ugodnije ali i efektnije izvesti na violini. Treću sinkopiranu četvrtinku u taktovima br. 36, 50 i 68 skladatelj silazno transponira za kvintu te tako proširuje rastvorbu u predudaru, čime predudar postaje još virtuozniji.

3.4.3 – verzija za flautu (Četvrti stavak – taktovi 35-37)

Musical score for flute, measures 35-37. The score is written on a single staff in treble clef with a key signature of one sharp (F#). Measure 35 starts with a dynamic marking of *f*. The melody consists of eighth and sixteenth notes, with a long slur covering measures 35 through 37.

3.4.4 – verzija za violinu (Četvrti stavak – taktovi 35-37)

Musical score for violin, measures 35-37. The score is written on a single staff in treble clef with a key signature of one sharp (F#). Measure 35 starts with a dynamic marking of *f*. The melody features slurs and fingerings (1, 2, 3, 4). The score ends with a fermata over the final note.

U taktu br. 53, trilerima u *crescendu* dodana je pedalna prazna A žica. U sljedećem taktu ponovno se javlja glavna tema stavka kojoj Prokofjev ovaj put dodaje dvohvate na tri prve četvrtinke u temi. U taktovima br. 106 i 107 skladatelj varira melodijsku liniju u odnosu na originalnu verziju, vrlo vjerojatno kako bi zadržao napetost u frazi i izbjegao repetitivno ponavljanje motiva.

3.4.5 – verzija za flautu (Četvrti stavak – taktovi 106-109)

3.4.6 – verzija za violinu (Četvrti stavak – taktovi 106-109)

U taktu br. 117, nadodana su dva predudara, prije druge i prije četvrte dobe. Dva takta kasnije, u taktovima 119 i 120, skladatelj ispisiuje virtuozne skokove preko žica. Istodobno, skladatelj harmonijski izmjenjuje neke predudare. Takvim instrumentacijskim postupcima Prokofjev postiže veću prisutnost zaigranog karaktera i izgradnju napetosti pred ponovnim javljanjem teme u taktu br. 123.

3.4.7 – verzija za flautu (Četvrti stavak – taktovi 119 i 120)

119

cresc.

3.4.8 – verzija za violinu (Četvrti stavak – taktovi 119 i 120)

119

cresc.

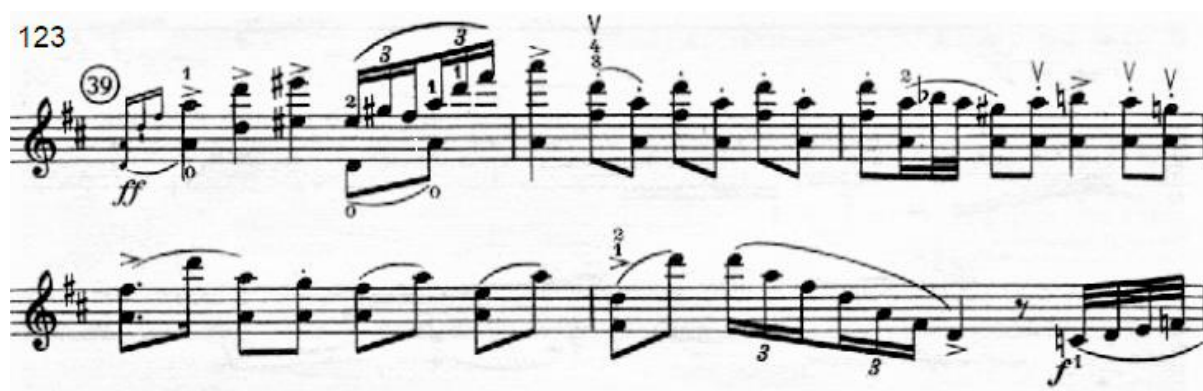
Taktovi 123 – 128, u svrhu gradacije pri svakoj novoj pojavi glavne teme, posebno su virtuožno i efektno tretirani u obradi za violinu. Prve tri četvrtinke u taktu br. 123 ispisane su u oktavama, a figura na četvrtoj dobi istog takta promijenjena je i ispisana dvoglasno uz prazne žice. Takt br. 124 obrađen je s dvohvatima, a taktovi br. 125 i 126 raspisani su uz bordunsku praznu A žicu.

3.4.9 – verzija za flautu (Četvrti stavak – taktovi 123-127)

123

ff

3.4.10 – verzija za violinu (Četvrti stavak – taktovi 123-127)

Musical score for violin, measures 123-127. The score is written in treble clef with a key signature of one sharp (F#). Measure 123 starts with a circled number 39 and a fortissimo (ff) dynamic marking. The music features a series of sixteenth notes with various bowing techniques indicated by 'V' and 'V' with a slash. There are triplets of eighth notes and sixteenth notes. The piece concludes with a final note marked with a fermata and a first ending bracket.

U taktu br. 128, Prokofjev se uz dodavanje dvohvata odlučio i za promjenu artikulacije. U svrhu promjene zvukovne boje, šesnaestinske triole na četvrtoj dobi takta skladatelj piše sa *staccato* artikulacijom, dok je u verziji za flautu ta figura u *legatu*. U kombinaciji sa dvohvatima, takva obrada od izvođača iziskuje veliku preciznost u lijevoj ruci i kontrolu pri prijelazima preko žica. Kvaliteta i boja zvuka koju Prokofjev zahtijeva u ovom dijelu sonate vrlo se rijetko zahtijeva u violinističkoj sonatnoj literaturi.

3.4.11 – verzija za flautu (Četvrti stavak – takt 128)

Musical score for flute, measure 128. The score is written in treble clef with a key signature of one sharp (F#). The measure contains a sixteenth-note triplet with a slur over it, indicating a legato articulation.

3.4.12 – verzija za violinu (Četvrti stavak – takt 128)

Musical score for violin, measure 128. The score is written in treble clef with a key signature of one sharp (F#). The measure contains a sixteenth-note triplet with a slur over it, indicating a staccato articulation. The notes are marked with fingerings: 1, 2, 3, 2, 1.

Na drugoj osminki prve i treće dobe u taktu br. 132 i prve dobe u taktu br. 133, Prokofjev piše *pizzicato* akord, a na zadnjoj dobi takta br. 133 četvrtinku s predudarom u rastvorbi zamjenjuje s dvohvatom. U taktovima br. 146 i 147 melankoličnoj melodijskoj liniji dodana je pedalna prazna D žica, a identična situacija događa se i u taktovima 151 i 152, ovaj put u drugom tonalitetu uz pedalnu praznu G žicu. Taktovi 155 – 157, slično kao dio stavka s početkom u taktu br. 35, izmijenjeni su u odnosu na originalnu verziju, kako bi violinist lakše i preciznije mogao izvesti brze i virtuozne predudare. Iz istog razloga, na prvoj dobi u taktu 155, skladatelj sužava slog rastvorbe pa tako šesnaestinska sekstola iz originala u violinskoj verziji postaje kvintola.

Coda, s početkom u taktu br. 151 uvelike je promijenjena u odnosu na original i skladatelj u gotovo svakom taktu unosi neku izmjenu. Dva takta prije početka code, taktove 149 i 150, Prokofjev varira i ispisuje u dvohvatima kako bi još više izgradio napetost prije velikog finala. Posljednje javljanje teme, u taktu br. 151, obrađeno je na isti način kao i u taktu br. 123. Na trećoj i četvrtoj dobi u taktu 169, skladatelj umjesto silazne ljestvice piše izmjenične kromatske pomake, koji se puno efikasnije i tonski bistrije mogu izvesti u zahtijevanom visokom registru violine, brzom tempu i *forte* dinamici. Taktovi od broja 170 pa do kraja stavka ispisani su u vrlo virtuosnim dvohvatima, a posebno se ističu izmjenične kvinte u vrlo brzim šesnaestinskim triolama u taktovima 171 i 172. U posljednjem taktu stavka u solističkoj dionici originalne verzije, na prve dvije dobe ispisana je pauza, ali u verziji za violinu Prokofjev se odlučuje dodati dvije četvrtinke u dvohvatima, prva u intervalu prime, a druga u intervalu kvinte s praznim A i D žicama. Posljednja polovinka u zadnjem taktu stavka napisana je u dvohvatu oktave, uz praznu D žicu. Ovakvim tretmanom code u obradi, skladatelj u sam završetak sonate donosi neočekivanu eksplozivnost, koja zasigurno nedostaje u originalnoj verziji zbog ograničenja flaute kao instrumenta. Samojoj sonati, Prokofjev je ovakvim krajem ostvario potencijal da postane neizostavno djelo cjelokupne literature komorne glazbe.

3.4.13 – verzija za flautu (Četvrti stavak – Coda)

158 *f*

161 un poco accelerando al **(42) Allegro con brio I** *ff*

163 *ff*

166 *ff*

169 *ff*

171

173 *ff*

3.4.14 – verzija za violinu (Četvrti stavak – Coda)

158 *f*

un poco accelerando - - - - - al - - - Allegro con brio

161 *ff* (42)

163 *ff*

166 *ff*

169 *ff*

171

173 *restez* *ff*

ZAKLJUČAK

Prokofjevljeva sonata u D-duru, op. 94 kompleksno je i izazovno djelo za svakog izvođača, bilo da se izvodi u svojoj originalnoj verziji, ili u izdanju za violinu. U ovom diplomskom radu, nastojao sam kroz usporedbu dvaju verzija sonate dobiti novu perspektivu i uvid u skladbu, u svrhu boljeg spoznavanja skladateljevih ideja i što vrsnijeg prenošenja istih u živu glazbu. Širok spektar mogućnosti koji violina nudi, ponudio je Prokofjevu nova rješenja za njegove glazbene ideje ostvarene u ovoj sonati. Nadam se da će ovaj rad doprinijeti kvalitetnoj interpretaciji i razumijevanju sonate, kako i meni tako i mojim kolegama violinistima, flautistima i pijanistima.

LITERATURA

1. Barnett, Timothy. Prokofiev, Oistrakh, and the flute sonata arranged for violin. Diplomski rad. Muncie: Ball State University, 2018.
https://cardinalscholar.bsu.edu/bitstream/handle/123456789/201312/BarnettT_2018-3_BODY.pdf?sequence=1&isAllowed=y (Pristup 25. svibnja 2022.)
2. Redepenning, Dorothea. *Sergey Prokofiev*. Grove Music Online
<https://doi.org/10.1093/gmo/9781561592630.article.22402> (Pristup 22. svibnja 2022.)
3. Robinson, Harlow. *Sergei Prokofiev*. Boston, Northeastern University Press, 2002.
4. Stevens, Danielle. Sonata for flute and piano in D major, op. 94 by Sergey Prokofiev: A performance guide. Diplomski rad. San Marcos: Texas State University, 2014.
<https://digital.library.txstate.edu/bitstream/handle/10877/5079/Stevens,DanielleFinal.pdf?sequence=1> (Pristup 21. svibnja 2022.)

NOTNA GRAĐA

1. Prokofjev, Sergej. Sonata za violinu br. 2, op. 94a. Moskva: Muzgiz, 1945.
2. Prokofjev, Sergej. Sonata za flautu, op. 94. Frankfurt: Edition Peters, 1950.